

χτησαν απότομα την ελευθερία τους, τα λόγια που ο Μιραμπώ είπε στην Εθνοσυνέλευση.

«Δεν είμαστε άγριοι έρχομένοι από τις δαχτές του Ορέντζου όπως σχηματίσαμε κοινωνία. Είχαμε κοινωνικές τάξεις, έθιμα, πολιτεύματα πρέπει—δσο τούτο μās είναι δυνατό—να προσαρμόσουμε αυτά τα πράγματα με την επανάσταση για να σωθούμε από τα δεινά μιας άλλιας απότομης».

Δυστυχώς όμως αυτά τα δεινά δεν τ' άπυφεγε ο τόπος μας διότι για τους λογιώτατους πρώτη μὲν φροντίδα ήταν να δείξουν ότι το κράτος είναι συνέπεια του αρχαίου Έλληνισμού, το μεγάλο δὲ ὄνειρό τους τὸ ξαναγύρισμα πρὸς τὸν κλασικισμό. Γιὰ να επιτύχουν λοιπὸν τὸ πρώτο, βάφτισαν τους κατοίκους ἀδιαφθόρους ἀπογόνους τῶν εὐγενικῶν προγόνων. Στεῦνδοντας δὲ ἐπὶ τὴν εὐκολὴ καὶ ἀκοπή καὶ πρόχειρη κατάχρηση τῶν πιστοποιητικῶν τούτων τῶν πολιτισμένων, κατόρθωσαν να λογαριασθῶν ὡς χεσινοὶ Ραγιαῖς ἴσοι με τὸν Πητρούμπεκ. Κατόρθωσαν μάλιστα—ὡπως ἐδίδασκαν οἱ σοφισταὶ πρόγονοι—να ἀναγνωρισθῶν ἡ ὑπεροχὴ τοῦ λόγου τῆς ἀπὸ τοῦ ἔργου. Διότι ὅταν ὁ Καλέγγυς στὰ 43 μιλῶντας ἐν ὀνόματι τοῦ (ΜΗ) χειραφετημένου λαοῦ ἐπέδρασε τὴν ὑπογραφή τοῦ Συντάγματος ὁ Ζογὰς ἔγραψε καὶ τυπικὸς πλέον ἀνώτερος τοῦ ἡρώου, ἡ δὲ γραμματικὴ βολήθηκε να διοικῶν τὴν πάλαι.

Οἱ ἄριστοι λοιπὸν ἐπαψαν να λογαριάζονται καὶ οἱ ἄμειβοι τοῦ Κράτους ἡ ἐκυλίστηκαν στὸ βόρβο τῆς πολιτικῆς καὶ ἀφανίστηκαν διαφθαρέμενοι, ὡς ἂν ἀντικατοῦ να κολακεύουν τὸν χεσινοὺ ὑπὴκουσ τους καὶ ὡς ἂν ἀδέξιοι χειριστὰ τοῦ λόγου καὶ τῆς ψευτικῆς ἀναγκάστηκαν να ὑποχωρήσουν καὶ να σταθῶν, παράμερα, μάρτυρες ἀλαλοῦ τοῦ θριάμβου τοῦ ἀγύστη, τοῦ δημοκόπου καὶ τοῦ λογοκόπου. Ἐδὼ βίλλουμε τὸ δάχτυλό μας στὴν τρύπα τῆς ἀνάτης πληγῆς τοῦ μās ἀνοίξε ὁ Σχολαστικισμός. Ἐπὶ ὅλη τὴν κατάντια μās τὴν ὀφείλομε στὴν καταστροφὴ τῶν ἀρίστων, στὴν ἄλλειψη, μ' ἄλλα λόγια, χαρακτηριστικῆς διοικουῶνς τάξεως, ποῦ χωρὶς αὐτὴ ἡ πρόοδος Κράτους εἶναι ἀδύνατη μ' ὅποιον πολιτευμὰ καὶ ἂν διοικεῖται. Πρῶγμα ποῦ τὴ λέει ἡ Κοινωνιολογία ὀρίζοντας τὸ Κράτος ὡς ὄργανισμὸ ὑπεροχῆς τῶν ὀλίγων ἐπὶ τῶν πολλῶν καὶ τὸ διατρανῶναι ἡ ἱστορία προσθέτοντας, ὅτι στὰ κράτη ποῦ ἔζησαν ἡ αὐτοεδημιουργία ἡ μὲ νόμους ἐπιβλήθη, διοικουῶν τάξη.

Τὸν Σπάρτη, Ἀθήνα, Ρώμη, Βενετία, Γένοβα, Ἀγγλία ὑπὸ βασιλεῖς ἢ ὡς Δημοκρατίες με τὴ διοίκηση τῶν ὀλίγων καὶ τῶν ἄριστῶν ἐπρόλαβαν. Παραλείπω δὲ να προσέσω τις Μοναρχίες ὅπου ἡ ὑπάρξη τῆς εὐγενείας προδίδει τὴν πλήρωση τοῦ ἀπαραιτήτου στοιχείου τῆς ζωῆς ἐνὸς Κράτους. Κι ἄκόμα ἡ ἱστορία μās μαθαίνει ὅτι τὸν ἐκφυλισμὸ τῶν ἄριστων ἀκολουθεῖ ἡ ἀμση κατάπτωση τοῦ Κράτους.

Στὸν τόπο μās όμως, ὅπως πάντοτε, ἔγειναν καὶ τότε τ' ἀνάποδα.

Ἐν ὧ δηλαδή καὶ τὴν ἐπιτυχία τῆς επανάστασεως καὶ τὴ δημιουργία τοῦ Κράτους τὴ χρωστοῦσε στὸν πατριωτισμὸ καὶ τὴν ἐπιβολὴ τῶν ἀρχόντων, στὸ σπαθὶ καὶ τὸ ἐμπειροπόλεμο τῶν ἀρματωλῶν καὶ καπετανῶν. κ' ἐπομένως ἀμέσως με τὴν ἀποκατάσταση εἶχαμε πραγματικὴ διοικουῶν τάξη τὴν τάξη τῶν δημιουργῶν τοῦ Κράτους, οἱ σχολαστικοὶ μπόρεσαν να τὴν περιφρονήσουν κ' ἔφεραν στὴ ζωὴ ἀκέφαλο τέρας, τὸ ἀνεξάρτητο Ἑλληνικὸ Βασίλειον.

Καὶ λοιπὸν ὁ Σχολαστικισμὸς ποῦ με τὴν ἰδεολογία τοῦ μās ἐπρόικτε με τὴν Αὐτοδιοίκηση, με τὰ μεγάλα λόγια πικραμένοισι καὶ ἀπάντε καὶ τὴν αὐτοδημιουργημένη διοικουῶν τάξη τῶν ἀρίστων.

Παραδοθήκαμε ὅθεν θύματα στὴ λογοκοπία καὶ τὴ δημοκοπία καὶ φθάσαμε στὸ σημεῖο να μās λένε σήμερα οἱ φίλοι μās, ὅτι ἐπειδὴ ἀποχτήσαμε πρώτμα τὴν πολιτικὴ μās ελευθερία, ἡ κακὴ χρῆση τῆς μās καταδικάσε σε βέβαιον καὶ ἀναπόφευκτον θάνατον.

Καὶ ἡ ἀπαίσιον προφητεία δὲν εἶναι δύσκολον να δοῦμε πῶς θὰ πραγματοποιηθῆ ἀφοῦ τιποτε δὲν κάνουμε για να μορφωθῆ ὁ Λὸς ὡστε ν' ἀνεθῆ καὶ να γίνῃ ἀξιος να διοικηθῆ, με τὸ μορφωμένο πολιτευμὰ του.

Διότι, μὰ τὴν ἀλήθεια, δὲ μπορῶ να νοιώσω τὸ «πῶς» ἡ σημερινὴ δημοτικὴ ἐκπαίδευση θὰ κατορθῶν να μορφῶν τὸ Λὸς καὶ τὸ Ἔθνος, ἀφοῦ δὲν ἔχει Λαϊκὴ κ' Ἐθνικὴ οὐσία!

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΗ ΔΥΣΗ

Τὸν κάμπο ἰσκιῶναι τ' οὐρανοῦ ἡ μαυρίλα ποῦ κρύβει μέσα της τ' ἀστροπελέκι. στὰ πόδια μου τριζοβολοῦν τὰ φύλλα, τὴ θλίψη μου ποῦ ἡ μουσικὴ τους πλέκει.

Μὰ ὁ Ἰμπετὸς ἀνίτακτος γελᾷει πάνω του μιὰν ἀνατολὴ χαράζει ἡ Δύση πρὸς τὸν κοραλλῶν γλιστράει τὰ βύθη ἡ γραμμὴ ποῦ γὰρ σ' ἀζει.

Τὰ στήθια μιὰ χαρὰ μου παθαμένη κάμπο ἔχει κίμαι ὀλόμαυρο, ἡ καρδιά μου ἔροδεντρο π' ἀγριοβορραῖς τὸ δένει... Ὡ! γέλα μου, Ἰμπετὲ, στὴ σκοτεινιά μου!

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΕΡΒΟΣ

Κ. Α. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ

τὸ κρασί

Βιβλίον ποῦ γράφει για τὴν τέχνη ποῦ κατασκευάζουμε τὰ κρασιά.

Ἔχει 272 σελίδες καὶ στολιζέται με 70 Ἑβρωπαϊκῆς εἰκόνες.

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῶν Ἐξωτερικῶν συστήσανε με ἰδιαίτερα ἐγκύκλια στοῦς Νομάρχιδες καὶ Προξένους να φροντίσουν για τὴ διάδοσιν «τοῦ Κρασινοῦ».

Οἱ καλῆτεροι «γεωπόνου», «χημικοῦ» καὶ «βιολογοῦ» ὑπάλληλοι τοῦ Κράτους καθὼς καὶ οἱ καλῆτεροι βιομηχανοῦ δημοσιέψανε κρίσεις ἐθνοϊκότατες για ΤΟ ΚΡΑΣΙ καὶ τὸ λένε «ἔργο πρώτης τάξεως» «βιβλίον μοναδικόν» «βιβλίον πολύτιμον».

ΤΟ ΚΡΑΣΙ πουλιέται ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν συγγραφέα του, ὁδὸς Ζήνωνος 4 Β δραχ. 3,50 καὶ για τὸ ἔξωτερικὸν δραχ. 4 καὶ κάνει ἐκπτώσιν 20 ὅτὰ 100 σ' ὅποιον ἀγοράσει 10 σώματα καὶ ἀπάνον.

Σημείωσιν. Ὁ τόπος μās διέρχεται κρῖσι οἰνολογικῆ, ποῦ ἡ μεγαλῆτερη αἰτία εἶναι κ' ἡ ἀμάθεια τῶν κρασάδων μās. Στὸ ἔξωτερικὸν ὑπάρχουν πολλοὶ πλούσιοι Ρωμιοῦ, ποῦ κατάγονται ἀπὸ ἀμπελοτόπια καὶ θὰ πονοῦνε τὴν πατρίδα τους. Ἄσφοι θὰ τῆς κάμουνε τὴ μεγαλῆτερη ἐκδούλεψη, ὡς ἀγοράσουνε μερικὰ ΚΡΑΣΙΑ καὶ τὰ στήλουνε στοῦς πατριώτες τους.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ

ΠΕΡΙ ΓΛΩΣΣΗΣ ΣΚΙΑΣ,

Νὰ ἡ θεμελιώδης πλάνα τῶν τε αὐτοῦμων καὶ τῶν ὑποσημειῶν τῆς καθαρευούσης ποῦ ἐγέννησε, κατὰ τὸν κ. Σκια, τὴν σταυροφορίαν ἐναντιοῦ αἰνῆς, να ἡ θεμελιώδης πλάνα τοῦ κ. Σκια ποῦ ἐγέννησε τὸ δεύτερον τοῦ βιβλίου τὸν ἐπὶ ἄλλο.

Ποῦ τὸ ἔργον ποῦ ἀκαλύφει, ἀπὸ ποῦ τὸ κατάλαβε, πῶς ἐκπεράναν, ἐκ τίνων θεδομένων ἐξήγαγε, τὴν πρόση ὡσόν, κατ' ὄναρ ἡ ὑπερ ἐλογίσαστε ὅτι αὐτὸ πιστεύουσιν κατὰ. Ἄν ὄχι τίποτ' ἄλλο, τοῦ Σκια πούλαχιστὸ τὸ ἀπαραίτητον τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας, ἔδω καὶ τριάντα χρόνια εἶναι τυπωμένο, καὶ δὲν πιστεύω να γὰρ ἔην ἰδεὰ ἡ κ. Σκια, ὡς ἄλλος κανεῖς ἀπ' αὐτὸν δὲν τὸ διαβάζει. Τὸ λοιπὸν ἀνακάλυψιν εἶναι πάλαι ἐτούτη:

* Ἡ ἀρχὴ του στὸ 118 φύλλο τοῦ «Νουμῶ»

Δὲ σὰς θυμίζει τὴν ἄλλη του περίσχη ἀνακάλυψιν για τὴν καθαρευούσα, ὅτι εἶναι ἡ δὴ ἐπικρατεστέρα; Καὶ δὲν καταντάει κωμικὸν να πολεμάει καὶ να ἰδρώνει ὁ κ. Σκιας για ναποδείξει ὅτι «δὲν ἐδημιουργήθη εἰς τὸ τέλος τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἡ καθαρευούσα» ναποδείξει δηλ. πρῶμα ποῦ κανεῖν ἀνάγκη δὲν ἔχει ναποδείξει, ἀφοῦ εἶναι γνωστὸ, γνωστότατον; Ἐἴτε ὅμως γνωστὸ, εἴτ' ἔκρυβε ἡ καθαρευούσα, τὰ γυναῖκα ποῦ εἶναι, τὰ χρόνια της καὶ μόνος ὁ κ. Σκιας χάρη στα πολλὰ του χαρίσματα κατόρθωσε να τῆς κλέψει τὸ μυστικὸν, τί βγαίνει; Μήπως βγαίνει ἀπ' αὐτὸ πῶς εἶναι ἡ καθαρευούσα ἡ δὴ ἐπικρατεστέρα; Ὅσο ἡ τορινὴ της ὑπάρξη, τόσο καὶ πολλὸ λιγώτερον μάλιστα κ' ἡ μεγαλῆ της ἡλικία δείχνει ἂν εἶναι διάλεκτος φυσικὴ καὶ δὴ ἡ ἐπικρατεστέρα. Πολὺ λιγώτερον, γιατι πολλὸ μικρότερον στα χρόνια ἐκεῖνα εἴτανε τοῦ σκιλοῦ καὶ τοῦ βιβλίου ἡ ἐπίδραση. Νὰ τὸ κλοχέτασει κανεῖς μάλιστα, θὰ βρεῖ πῶς ἡ πολὺχρονη τῆς καθαρευούσης ὑπάρξη δείχνει ἴσα ἴσα πῶς ξένη γλῶσσα εἶναι για τὸ ἔθνος ἡ ἐπικρατεστέρα του διάλεκτος. Ἄν εἴταν ἀλήθεια ἡ καθαρευούσα διάλεκτος φυσικὴ με τὸν πισματωμένο πόλεμον ποῦγει στῆσιν τῆς δημοτικῆς, καὶ τὴν ἐμπέδισε να φτάσει ἡ ἀνάθησιν ποῦ φτάνει μιὰ γλῶσσα ὅταν γίνε ἡ ἀνάθησιν τῆς Τέχνης καὶ τῆς

Ἐπιστήμης, καὶ τὴν περιόρισε νακιν μονάχα ὄργανον για τὴν προφορικὴ συνεννόσχη, θὰ εἶχε ἡ καθαρευούσα προχωρήσει πολὺ, θὰ εἶχε γίνε ἀληθινὰ, καὶ ὄχι μόνον στὴ φαντασία τοῦ κ. Σκια, ἡ ἐπικρατεστέρα διάλεκτος τῆς Ἑλληνικῆς, κ' ἴσως ἴσως θὰ ταν σήμερα ἡ μόνη γλῶσσα ποῦ θὰ μιλιότανε στὴν Ἑλλάδα.

Καλὰ θὰ κανε ὁ κ. Σκιας προτοῦ μιλήσει για τὸ ζήτημα, να καταλάβει ποῦ εἶναι. Ἀνέβασε στὸν ἔβδομον οὐρανὸν τὴ σημασία ποῦ βρῆκε ναχουνε μερικῆς ἀράδες, στὴν καθαρευούσα γραμμένες στα χρόνια ἐκεῖνα ἀπὸ ἀνθρώπους ὄχι πολλὸ γραμματισμένους. Τὴν ἴδια σημασία ἔχει, καὶ τὴν ἴδια μεγαλῆ σπουδαιότητα βρῆκε ὁ κ. Σκιας ναχὲ κ' ἕνα γραμματικὸν τέσσαρος πάντε γραμμῆς, ὅπως ἀποταίνεται πρὸς τὸν ἔσσηρον τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων παιδων, ἀποσταλὸν ἐξ Ἀμερικῆς, τὴν δ' ἀτέλειον τῆς παιδεύσεως τοῦ γράφοντος δηλοῦσιν αἱ πολλὰ ἀνορθογραφία, ὡς καὶ τηροῦμεν· καὶ ὅμως ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἀνθρώπου τούτου εἶναι συντεταχμένη ἐν σχεδὸν ἀμικρῆ καθαρευούσῃ (*). Νὰ καὶ τὸ γράμμα. (Ἐγὼ ἔμαθον εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν της καὶ ἐκράζω της θετικῆς μου ευχαριστικῆς της ὅποις ἐγὼ τὸ

(*) Σελ. 55, σημείωσιν.

Ο "ΝΟΥΜΑΣ" ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

Η ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ :

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἀρ. 10.—Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. 10

20 λεπτά τὸ μήθε φέλλο λεπτά 20

ΠΟΥΛΕΙΤΑΙ : Στις κτήσεις τῆς Ἑλλάδος: Σιγαλάματα, Ὀμογενεῖς, Ἐπισημοὶ τοῦ Οἰκονομικοῦ Σταθμοῦ Τηλεδιοδότημα, Ὁ Φοιτηματρεῖς, Στὰ τοῦ Ἑποχίου Σιδηροδρόμου, Ἐπισημοὶ κατ'ἐπιτολίαι, Σαροῖ Πλάτεια Στοιβάδα, Ἐξάρχεια, καὶ στὸ Βιβλιοπωλεῖο "Εὐστράτιος" Γ. Κολάου.

Ἡ συντρομὰ του πλεονεκτηθεῖ μὲν ὅσο κ' εἶναι γιὰ τὸν ἄνθρωπον πάντοτε.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΚΑΜΙΑ

Ἐξήγησις δὲν ἔλαθε τὸ Στάδιον μὲ τὴν Ἰσχυρῆναι τοῦ Μορέως. Μὲ τὸς πειστέτοις φαινομένοις. Τὰ μάρμαρα δὲν ἔπαθον τίποτα, καὶ δὲν μπορούσαν νὰ πάθουν. Ὅστε ταυτῶν μὲ δὲν πειραχθήσαν! Οἱ Γαλλικοὶ σίγχοι τῆς Ἰσχυρῆναι, μπορούσανε νᾶναι κ' οἱ ἴδιοι τοῦ ἀρχαίου κειμένου, μπορούσανε νᾶναι καὶ σίγχοι στὴν Καθαροῦρου. Σῆποι καὶ ἀπὸ τίς τρεῖς αὐτὲς γλώσσες νὰ τοὺς ἀκούγαμε, σὲ ξένη πάντα γλώσσα θὰ τοὺς ἀκούγαμε. Γιατὶ καμιά ἀπὸ τίς τρεῖς αὐτὲς γλώσσες δὲ μιλᾷ στὴ ψυχὴ μας, δὲν εἶναι ἡ γλώσσα μας ἡ ἀληθινή.

Ψευδοσυγγινηθῆναι μὲ τοὺς Γαλλικοὺς σίγχοις, μὲ τὸ ἴδιο θὰ παθαίναμε καὶ μὲ τοὺς καθαροῦρουσῶνικους. Ψευδοσυγγινηθῆναι καὶ τίποτ' ἄλλο. Καί

ἡμῶν καὶ ἀπαντὰ τὰ Μέλη του Συλλογοῦ οἱ Περνασσοί, διότι μὲ ἐπροστατεύσατε καὶ εμαθόν δυο γραμματὰ καὶ τὸ σημεῖον ἀπὸ τὰ γραμματὰ βριτιομαί σε κατὰστημα Ἑλληνικόν ἐν Ἀμερικῇ. Αὐτὸ εἶναι τὸ γράμμα τὴν ἄς δοῦμε καὶ τὸ συμπέρασμα. Τὸ συμπέρασμα εἶναι, λέει ὁ κ. Σκιῆς, ὅτι ἡ καθαρεύουσα ἀδὲν εἶναι ἀμειωμένη εἰς τὸν λαὸν ὡς θέλουσι νὰ παραστήσωσιν αὐτὴν, καὶ ὅτι ἐπομένως ζήτημα γλωσσικὸν δὲν εἰσπίπτει. Τὸ συμπέρασμα δὲ, τὸ σωστὸ εἶναι ὅτι ὁ κ. Σκιῆς δὲν κατὰλαβε ἀκόμα ποιὸν εἶναι τὸ ζήτημα.

Ὁ κ. Σκιῆς, ὅπως καὶ τὸσο ἄλλοι, νομίζει ὅτι τὸ ζήτημα εἶναι ἂν καταλαβαίνει ἢ ὄχι ὁ κόσμος τὴν καθαρεύουσα, ἂν καταλαβαίνει ἢ ὄχι τὸ οἶνος καὶ ἔλαιον, καὶ βῆξ καὶ «ἐν Ἀμερικῇ» καὶ ὄδισ καὶ ἄστῆς καὶ νύξ, καὶ ὄδ; καὶ ὄνυξ καὶ ρίς καὶ μήτης καὶ λέμβος. Τὸ ζήτημα δὲν εἶναι αὐτὸ. Τὸ ζήτημα εἶναι τί λέει ὁλος ὁ κόσμος, κ' ἄλλα λόγια ποῖα εἶναι ἡ ἀλήθεια, ποιὸν εἶναι τὸ σωστὸ, γιατί σωστὸ εἶναι ἐκεῖνο ποὺ λέει ὁλος ὁ κόσμος. Στὰ χρόνια τοῦ Κοραῖ— καὶ τότε ἀρχὰ εἶχανε— ἀπορούσε κανεὶς νὰ πιστεῖται πὸς τὸ σωστὸ γιὰ μὲ γλώσσα, βρισκεται ὅξω ἀπ' αὐτὸ, σ' ἄλλη γλώσσα ποὺ μιλοῦσαν μερικὲς γλιῶδες χρόνια πρὶν, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη πέρασανε χρόνια, προῶδες ἢ ἐπι-

τὰ μάρμαρα θάμεν ἀναθήματα, καὶ ἀδιόφορα ταυτῶν μας, κ' ἡ ψυχὴ μας, ἠρωτομένη.

Ἔνα μονάχα θὰ τὰ ἡλέτριζε καὶ θὰ τὰ ξυπνοῦσε ὄλ' αὐτὰ—ἡ γλώσσα μας. Μὲ τὴ γλώσσα μας μονάχα θάνασθῆναι τὸ ἀρχαῖο Στάδιον καὶ ἡ γλώσσα μας μονάχα θάνασε ἡ Νεοῦδα ποὺ θὰ ζωογονοῦσε τὴν ἀρχαία Τέχνη καὶ θὰ ξυπνοῦσε στὴν ψυχὴ μας τὸ οἶσθημα τοῦ Καλοῦ.

Ἄντὶ τῆς Γαλλικῆς Ἰσχυρῆναι, βάλτε στὸ Στάδιον τὸν «Ἑλλοῦτον» τοῦ Ἐρμολοῦ, ἢ τὸν «Κέκλιον» τοῦ Πάλλη, ἢ τὴν «Ἀντιγόνη» τοῦ Μίλων, ἢ τὴν «Μήδεια» τοῦ Περγουλάτου, ἢ κανένα ἄλλο ἀρχαῖο δοῦμα ζωταμενὸ ἀπὸ κανένα Ἑλλοῦτῶν ἢ κανένα Καρναβῆναι ἢ κανένα Βουνοῦδῶν, καὶ τὰ λέρε. Τίποθ' ἂν δότε πὸς ἐπιδομαίεται ὁ κόσμος, πὸς συγκινούνηται τὰ μάρμαρα καὶ πὸς οἱ πάρασις τοῦ Σταδίου γίνονται πωτηγρῶδες— πὸς γίνονται Βουνοῦδες καὶ ὄχι Φραγκοῦδῶδες.

Ἡ μεγάλη ἐπιτυχὴ τῆς Ἰσχυρῆναι μὲ κανεὶν νὰ ἐπιζώσῃε πὸς μποροῦν, ἀρχὰ ἢ γρήγορα, νὰ γίνη καὶ μὲ τὴν ἐθνικὰ παρῆσιση στὸ Στάδιον, ἀρχὰ νὰ παρῆσιση τὸ «ἄς δικὸς μας Ζῶν Μορέως» ὄχι ὁ ποιητῆς, ἀλλ' ὁ συγγενὴς τὸν «ἐν τέλει»—ποὺ νὰ μποροῦν νᾶναι αὐτὴ τὴν ἀστυνομικὴ δέσφαση στὸς φοβέρας τοῦ Μισαριῦναι καὶ ὄχι τὴν ἠφιππη χωροφυλακὴ στὸς φαινομοίους τῶν Ἀθηναίων.

Ἄν ἐπέτυχε ἡ πωτάσιση τοῦ Σταδίου, δὲν ἐπέτυχε γιατί εἶναι μερῶδες ποιητῆς ὁ Ἐθελῆναι, φημισμένος ποιητῆς ὁ μετὰφωτισμῆς του καὶ καλὸς ἠθοποιὸς ὁ Σάλβαν, ἀλλὰ πέτυχε γιατί ὁ κ. Ζῶν Μορέως εἶναι ξάδερφος τοῦ κ. Ἀσχυροῦ τοῦ Βασιλικῶ Οἴκου. Ἄς μὴν ἦταν ἔτσι τὰ πράγματα καὶ τὰ λόγια.

ΠΑΒΕ

ξέλωνε, δουλιὰ νὰ μὴ σοῦ λείπει. Ἔτσι χαροχτήρισε κάποιος τὸ καινούριο πρόγραμμα τοῦ Θεοτόκη.

— Ὁ Θεοτόκης, εἶπε, ἀξῆστε τίς Νομαρχίες, ὁ ἴδιος ζητάει σήμερὰ νὰ τίς περιορίσει. Μὰ μήπως κ' ἡ ἀξῆση τῶν Πρωτοδικείων, δικὴ του δουλιὰ δὲν εἶναι καὶ αὐτὴ;

Μὰ καὶ ποιὸς εἶπε τάντιθστο; Μονάχα ἔνα μὰς φαίνεται λίγο παράξενο: Πὸς δηλ. δὲν τὸ νοῦσαμε ἀκόμα ὅτι εἶναι καιρὸς νὰ κάνουμε καὶ μετὶ ἀπερ-

γία, γιὰ νὰ πάθουν οἱ ἀρχιραμπαγάδες πολιτικοὺς μας νὰ κάνουν τὰ κέρια τους μὲ τὴ σακούλα μας.

Φαίνεται ὅμως πὸς ἐδῶ στὸν τόπο μας ὑπάρχει ἀφθονο χρῆμα, μ' ὄλες τίς κλίφες μας, γιὰ νὰ μὴ μὰς κάνουν ἐντύπωτη τέτια μασκαροκαμώματα.

ΠΕΤΥΧΕ

τὸ μνημόσυνο τοῦ Ὁθωνα ὄχι γιατί ἐγίνε πᾶν-δὲ κ. μ. ο.—ἐνῶ πάνθημα δὲν ἐγίνε, καὶ ντροπὴ γιὰ τοὺς Ρωμοῦς; αὐτὸ—ἀλλὰ γιατί ἐγίνε δίχως ἐπεισόδια.

Τέτιο ζῆτογο καὶ σρόνιμο μνημόσυνο ἀξῆζε πτᾶ-λῆθαι στὸν ἄτογο καὶ ἀρθεῖ Βασιλιὰ ποὺ τόσο ἀγίατρε τὴν Ἑλλάδα καὶ τόσο ἀκριβὰ πλήρωσε τὴν ἀγάπη του.

Ἄπὸ τοὺς λόγους καὶ ἀπὸ τὴ κόλληθα καὶ ἀπὸ τὰ σχολοποιήματα ποὺ δημοσιεύθησαν γιὰ τὴ μνήμη του, περισσότερὸ θάναξ ἀλλοῦσε ἡ ψυχὴ του μὲ τὴν φρονιμάδα ποὺ βασίλευε στὴ θλιβερὴ αὐτὴ γιορτῆ.

Μπράβο λοιπὸν στὴν ἐπιτροπὴ ποὺ διοργάνωσε τὸ μνημόσυνο.

ΒΙΑΖΟΥΝΤΑΙ

πολυ οἱ πατριῶτες ποὺ ζήτησαν Ἐθνοσυνέλευση. Ὁ Λαὸς πρέπει νὰ καλογοῦναι τὸ πρᾶμα πρῶτα κ' ἔπειτα νὰρθοῦνε λόγου τους νὰ τοῦ προτείνουμε τέτια ἤρωικὰ γιαντριά.

Μὰ ἔσα μὲ σήμερὰ, πέτε μας τὸ Θεό σας, ἐγίνε καμιά τέτια δουλιὰ; Τὴν εἶδατε ποῦθεν; Λόγια καὶ μόνο λόγια. Μὰ μὲ τὰ λόγια, ὅσο παχιά καὶ ἂν εἶναι, δὲν πείθεται ὁ λαὸς, δὲν τὰ χαμπὰρίζει, καὶ μάλιστα σὺν τάκοῦι ἀπὸ Φιλῆτους καὶ παρόμοιους ἀερολογάδες.

Χρειάζεται συστηματικὴ δουλιὰ. Χρειάζεται νὰ τὸν πείσετε τὸ λαὸ, χωρὶς φωνές καὶ βροσιές, μὰ ἤρωικα καὶ λογικὰ, πὸς μὲ τὸ Σύνταγμα, ὅπως λειτουργεῖ σήμερὰ, ἡ Ἑλλάδα ἀπὸ ἐλεύθερο Κράτος μεταμορφώθηκε σὲ μπουλοῦκι τσακρατᾶνικόν ποὺ κοιτάζουν ποιὸς νὰ πρωταρπάξει καὶ τὸ τελευταῖο κουρέλι ἀπὸ πάνω της.

Τέτια δουλιὰ μπορεῖτε νὰ τήνε κάνετε; Τραβᾶτε μπροστὰ! Ἀλλιώτικα, μὴ χαλῶναι τὰ λαρυγγία σας καὶ κανέναν δὲ σας ἀκούει.

στήμη, κ' οἱ ἰδέες ἀλλάξαν. Τώρα δὲν ἐπιτρέπεται νὰ νομίζει κανεὶς, καὶ στὸ ἄλφα τῆς γλωσσολογίας νὰ βρισκεται, πὸς ὅτι λέει ὁλος ὁ κόσμος μπορεῖ νὰ μὴν εἶναι σωστὸ Γι' αὐτὸ δὲν ἔχει καμιά ἀπολύτως καμιά σημασία τὸ ζήτημα ἂν καταλαβαίνει ἢ ὄχι ὁ κόσμος τί θὰ πει λέμβος καὶ ὄνυξ καὶ ρινόμυκτρον καὶ ἠριξ καὶ βυτιόν καὶ ἵππος. Τὸ ζήτημα εἶναι ὅτι ὁλος ὁ κόσμος βέρκε, καὶ νύχι, καὶ μαντίλι, καὶ τριχὰ, καὶ βαρέλλι, καὶ ἄλογα λέει, καὶ ὅτι τὰ πρῶτα, τὰ λέμβος κτλ. κανεὶς ποτέ του μιλοῦναι φωνικὰ, δηλ. ὄχι πρῆσποιητὰ, κανεὶς, μὰ κανεὶς ἀπολύτως δὲν τὰ μεταχειρίζεται. Νὰ ποιὸν εἶναι τὸ ζήτημα, ἀλήθειαις ζήτημα καὶ ἂν ἀσχολούμενος ἀπὸ τινος χρόνου εἰς τὴν μελέτην αὐτοῦ ὁ κ. Σκιῆς δὲν τὸ κατὰλαβε, τόσο τὸ χειρότερο γι' αὐτόν. Νὰ τὸ ζήτημα, καὶ ὄλα τᾶλλα, ὅτι ἡ καθαρεύουσα εἶναι ἢ δὴ ἐπικρατεστέρα, ἢ ὅτι ἡ δημοτικὴ εἶναι πρῶτοτυχη καὶ χαλασμένη, ἢ ὅτι ἀξῆζει νᾶχουμε δυὸ γλώσσες καθὼς καὶ δυὸ φρεσιές, μὰ γιορτινὴ καὶ μὲ καθημερινὴ, ὄλα πέρα πέρα εἶναι καλογορητικὲς ἀνοησιές καὶ κολοκύνθια μετ' ὀργάνου.

Δὲν κατὰλαβε τὸ ζήτημα ὁ κ. Σκιῆς, ὅταν νομίζει πὸς τᾶλσε, καὶ πὸς ἀπόδειξε ὅτι ἡ καθαρεύουσα εἶχανε στὴν ἐποχὴ τοῦ Σοφικῶ (1530)

εἰς πασῶν τῶν νεοελληνικῶν διαλέκτων τὸ σχετικῶς τελειότερον καὶ εἰς ἐδῶτερον κύκλον ἐκδοσῶν διαδεδομένον ὄργανον συνεινότησε (*) ἐπειδὴ ὁ Σοφικῶς ἀθελὼν νὰ γράφει βιβλιὰ εὐνόητα εἰς πάντας τὰς τὴν ἐπιτομίησε— κ' ἐπειδὴ ὀρθῶς μαρτυρεῖ ὁτος ὅτι ἡ καθαρεύουσα ἦτο ἐκ πασῶν τῶν νεοελληνικῶν διαλέκτων τὸ σχετικῶς τελειότερον κτλ. ἀποκαλὼν αὐτὴν κοινήν, ὅπου καὶ οἱ γυναῖκες σχεδὸν νὰ τὴ γροκοῦν.

Τὶ λόγο ἔχει αὐτὸ τὸ ξαφνικὸ μνημόσυνο τῶν γυναικῶν, ποὺ βέβαια δὲν ἐγίνε γιὰ κοπιμέντοις; Γιατὶ, ὄχι μόνον νὰ μὴ μιλοῦν, ἀλλὰ οὔτε νὰ καταλαβαίνου, ἢ μὲλις νὰ καταλαβαίνου τὴ γλώσσα αὐτὴ κ' οἱ γυναῖκες; Τὶ διαφορὰ ἔχουν ἀπὸ τοὺς ἄντρας οἱ γυναῖκες, ὅταν ὁ λόγος εἶναι γιὰ γλώσσα; Τὸ ποῦ ποῦ, πὸς ἔχουνε γλώσσα μεγαλύτερη ἀπὸ τοὺς ἄντρας κατὰ τὴ γνώμη μερικῶν ποὺ δὲ μου φαίνεται καὶ τόσο σωστὴ. Πὸς ἀκούσθηκε ἄμως ποτέ μὲ γλώσσα ποὺ εἶναι ὄργανον συνεινότησε; εἰς ἐδῶτερον κύκλον διαδεδομένον) ποὺ εἶναι «διὰ-λεκτος φυσικὴ» μὲλις νὰ τὴν καταλαβαίνου καὶ νὰ μὴν τὴ μιλοῦν οἱ μητέρες καὶ τὰ κορίτσια ἐκείνων ποὺ γιὰ φυσικὴν διάλεκτον τὴν ἔχουν; Τὶ γίνε-

(*) Σελ. 174.

ΣΤΟΝ ΨΥΧΑΡΙΧ

σκέπτεται, λέει, να κάνει μεγάλες οικονομίες. Να ελαττώσει δηλ. θέσεις, να ψαλιδίσει μιστούς, να καταργήσει νομαρχίες και δικαστήρια, και τὰ ρέστα.

Σπουδαία πράγματα δ' αυτά και σημάδια ολοφάνερα πώς τραβάμε ολοταχώς στη χρυσή εποχή που θα καταργηθεί το ρουσφέτι και θα βασιλεύει η δουλία κ' η τιμιότητα στη χώρα μας.

Μα παναθεακά τες γιά έφημερίδες—κ' έννοούμε δα τις ύπουρικές—πριν καλοχρηντήσουμε τὰ κανονικά μεταρρυθμιστικά σχέδια του Πρωτόκη, σκοταδίστικα να μὰς πούνε πώς δ' αυτά γίνονται μόνο και μόνο γιά να πέσει στά μαλακά μεθαύριο ο Κόδων και να μπορούσε να δηλοκοπήσει στο λαό, λέγοντας του πώς δέν τον άρχει η 'Αντιπολίτευση να έφρακώσει το κενό που 'Εθνικό πρόγραμμα του.

ΓΙΑ ΤΟ ΔΡΑΜΑ

του Μάρκου Αβγέρη «Μπροστά στους ανθρώπους» στο εφήμερόν της παραμένης εβδομάδας δημοσιεύθηκε τ' ακόλουθα:

Μας γράφουν από την 'Αθήνα ότι ο κ. Χρηστομάχος ανέθεσε στη «Νέα Σικνή» τὸ έργο ενός κωμικοτραγικού της Γαβριήλης, του Μ. Αβγέρη. Το έργο αυτό «Μπροστά στους ανθρώπους», είχε επιτυχία μεγάλη. Πιστέ από τότε που παιχθήκανε οι Κόδοφοι του Κκαπόστα, οι 'Αθηναίοι δέν παραρρέθικαν σε παρόμοια θεατρικά αποκλίσιμα. Όλοι οι θεαταί διαλογίζονταν ότι τὸ έργο έσημαίνει τήν έμφάνιση ενός ταχάκου δραματικού, νέου, δυνατού, και που παίζεται πολλά.

Τὸ δράμα του Μάρκου Αβγέρη τὸ μελετάει τώρα ο κ. Ψών γιά να δει αν είναι κατάλληλο γιά τὸ Βασιλικό θέατρο. 'Αν μὰς έδινε τήν άδεια ο κ. Έπιμηλητής των 'Ανακτόρων θά τὸ τὸ συσταίναμε τὸ θέατρο, με τήν πεποίθηση πάντα πὸς τὸ συσταίνομε κατὶ διαλεχτό.

- Ρωμιός= Μπαμπας που χορταίνει βυζαντινὰς νοχταμεία πικρὰ γιομάτα λόγια.
Πατριωτισμός = Σερβικά παθητικά μπροστά στο Κεντρικό Ταμείο.
Μιδωριώτης= 'Αρρωστος πουχει τή γλώσσα του άκάλυπτη.

Δημόκριτος

Έγνωρίζομαστε από παιδιά, τὸν άγκυρῶσα γιατί εΐταν καλή καρδιά, τὸν έχτιμούσα κιόλας γιά τις ιδέες του και τις σκέψεις του που μὸς άρεσκν. Σάν έπήγα στὸ νησί του ή πρώτη κέψη μου εΐτανε να ρωτήσω γι' αὐτόνε.

— Μή τὰ ρωτῆς, μὸς άποκρίθηκε κάποιος, και εκούνησε λυπητερά τὸ κεφάλι του.

Δέν κατάλαβα τί ήθελε να μὸς πῆ και ξαναρώτιστα.

— 'Ο φίλος σου—μὸς εΐπε—είναι χαμένος άνθρωπος. Έδυστόχησε.

Ήξερα πὸς εΐτανε έμπόρος. Έμπορεύοτανε τὰ σπουγγάρια από τὸν κικρὸ που πέθανε ο πατέρας του που εΐταν και αὐτός έμπόρος. Φυσικά ο νοῦς μου πήγνε από έμπόριο. 'Αν έδρασιώθηκα γι' αὐτό, στάθηκα άμικτος και κερσάρι.

— Και πὸς ρωτῆσε αὐτό; ξαναρώτιστα.

— Πὸς τὸπαθε; δέν τὸ ξέρεις; τὸ σπουγγάρι δὲ χορταίνει. Μια άτσηλη άγροά να κάνει, λίγο να μη προσέξης, χάθηκες. Εΐχε αγοράσει μια μεγάλη παρτίδα σὲ τιμὴ που οί άλλοι έμπόροι τήν βρίσκανε πολὺ μεγάλη. Τὸν ξέρεις τὸ οίλο σου Δέν ήθελε τίθλιο κανέναν. Δὲ ζητούσε να κερδίσει άεμεταλλευόμενος τὴ στενοχώρια του άλλου. Εΐχε συνείδηση ο φίλος σου γι' αὐτό κ' έδυστόχησε. 'Επειτα να τὸς πῶ; Αὐτός δέν εΐταν γενημένος γιά τὸ έμπόριο. Το έμπόριο θέλει άδικία. Τὸν βρίσκαι τὸν άλλονε στὴν άνογη; να τὸν πνίξεις. Τότε γίνισαι πλοῦσιος. 'Ο οίλος σου πήγαινε με τὸ Εύαγγέλιο. Μὰ με τὸ Εύαγγέλιο τήν φυγή του κερδίσει κανένας, όχι και χαρήματα.

Μὸς έκαναν βθεαίά εντύπωση τὰ λόγια του.

— Εΐτανε μεγάλη ή ζημία του;

— Μεγάλη λέει; 'Όσα εΐχε, όλα τάχασε. Πάει και ή παρουσία του πατέρα του, πάνε και τὰ δικά του. Τὸ σπῆτι τὸ μείνει. Τήν Κυριακή τὸ βγάζουν και αὐτὸ στὸν πλειστηριασμό.

— Και τώρα που βρίσκεσαι;

— Ποιὸς τὸ ξέρει; μήπως γράφει σε κανένα; Τις άλλες εΐτανε στὸ Τριέστι, τώρα άκουσα πὸς βρίσκεται σε κάποιον χωριὸ τῆς Γερμανίας. Ξέρω και εγὼ. Λένε πὸς δέν έχει οὔτε ψωμί.

Έφυγα. Δέν μπορούσα πια ν' άκούσω περισσό-

τερα. Τὰ μάτια μου εΐχανε βουρκώσει. 'Ο κόσμος μου φαινονταν τόσο μάταιος, τόσο κακός. Κανένα δέν ήθελα να ιδῶ. 'Ηθελα να μείνω μοναχός. Να μαζέψω τὸ νοῦ μου, να κλάψω κιόλας γιά να ξανασάνω λιγάκι. Μὰ γιατί; γιατί να τὸ πάθη αὐτὸ ο φίλος μου; έλεγα με τὸ νοῦ μου. Τόσο τίμιος, τόσο καλός και ευγενικός που εΐταν. Δέν είναι λοιπὸν ο κόσμος γιά τὸς καλούς; και τὸς τίμιους; Και να συλλογίζομαι πὸς δέν έχει οὔτε ψωμί; πὸς γυρίζει τὸς δρόμους πεινασμένους. Αὐτός ο μοσχαναθραμένος, που τὸν εΐχε έναν ο πατέρας του κ' έλαχτρούσε γι' αὐτὸν και τὸν κακάρωνε. Πὸς εΐτανε τώρα να τὸν ιδῶ. Τὰ μελίγγια μου με πονούσαν. Κάτι άνάθραξι μέσα μου. Κάθησα στὸ τραπέζι μου κ' έπῆρα τήν πένη στο χέρι με τήν άπόφαση να τὸς γράψω. Δέν μπορούσα. Έπρεπε να ξεσκάσει. Να γύσω στὸ χωριὸ όλη τὴ στενοχώρια μου να βγάλω όλη τὴ φρακαίλα τῆς ψυχῆς μου, να παρηγορησω με δυο γλυκά λόγια και τὸ φίλο μου που ποιος ξέρει σε σ' άπελπισία βρίσκονταν. Σάν τελειωσα τὸ γράμμα εΐφωνα άλαφρότερος. 'Αλλά κατὶ μ' έπνιγε. Έπρεπε να κλάψω γιά να ξεθιμάνω. Έπρεσε στὸ κρεβάτι μου, κ' έκλαψα, εκλαψα δυο μόρεςα.

Σὲ λίγες μέρες θαβάνω άπάντηση. Διαβάξα κ' ή καρδιά μου χαμολιτε.

— 'Ο πατέρας μου, το ξέρεις, εΐτανε έμπόρος. Με τὰ σπουγγάρια και έμπορεύοτανε έκανε κάμποση περιουσία, με τὸ νησί του εΐτανε καμὲ ιδῆ έπιστήμονα. 'Εδρασιω, εΐτανε άκάθιστος, εΐτανε κάποιον κλίσση στὰ γρομμάρια, κάποιον ξεχωριστὴ προθυμία γιά μάθηση. 'Ιδιαίτερος ή φιλολογία με ένθουλιζε. Τόσο ή άρχαία σου και ή νεώτερη. 'Ιόνμα δέν άφρηνα έδιδάσσει, σελίδα φιλολογική σε βιβλία, σε περιουσιὰ, σε έφημερίδα δε γράφικε χερεις να περῆση άπὸ τὰ μάτια του εΐταν κατὶ παραπάνω από άγάπη εΐταν μια άνάγκη τῆς ψυχῆς μου που εΐταν κικρὸ εΐχε, να μπορούσα και ο ίδιος μια μῆρα να γράφω, να διαβάζομαι δυο διαβάξα εγὼ τώρα τὸς άλλους; κ' έλαχτρούσα. Με τέτοια άμειρα γράψικα τὴ φιλολογία. 'Ο πατέρας μου έμπόρος, άγράφικτος άνθρωπος, βέρος νικιστής, δέν κατάλαβαινε άπ' αὐτά. 'Αλλά μὸς έδινε ήτι τὸς ζητούσα, βέβαιος πὸς τὰ χρώματά του δὲ πῆγαιναν στὸν άνεμο. Έτσι περνούσα τὰ χρόνια. Σάν έφτασε ο καιρός να δώσω έξέταση άρρωστὰει ο πατέρας μου και σε λίγες ήμέρες πεθάνει. Τότε φανερώθηκε ή αληθινή μας κατάσταση. Μαθημέμος εγὼ να κάθομαι.

τα, εἰδὼς ή παραδόση που σ' αὐτὴν, εΐπαμε, χωρῆτον οί γλώσσες τῆ ζωῆ, και αὐτὴ τις κάνει, όσες κἀναι, να λέγονται φυσικά διαλεχτοί. Ναι, στὴν εποχή του Σοφικανῶ, στὸ σχολιο δέν πατούσαν οί γυναίκες, γράμματα δέν έμάθαιναν, και τὰ εἰς εἰρηάτῳ κύκλον έμοεθῶν διαδεδομένα όργανα συνεννοήσεως δέν τὰ γροκούσαν. Ναι, ή κοινή γλώσσα, του Σοφικανῶ δέν εΐταν όλους διόλου αγγλώσσα κοινή εΐτανε μόνο άπλή γλώσσα, πὸς άπλή από τις άλλες που συνήθιζαν να γράφουν, τις 'Ελληνικές. Και εΐτανε άπὸ άπλή γιά να μπορούσε εὐκολώτερα να τήν καταλαβαίνει κανείς όταν εἰδιόβαζε, και δέν εΐταν όλους διόλου κοινή, γιατί άριστά χωδαίει (*) εΐτανε και τέτοια που εΐταν. Δέν εΐταν όμως και καθαρεύουσα. Καθαρεύουσα δέν είναι ή πρώτη κοινή, όπου και οί γυναίκες σχεδόν να τὴ γροκούν, και στὴν ίδια γλώσσα, που είναι γραμμένος ή πρώτη αὐτῆ, στὴν ίδια γλώσσα είναι γραμμένος όλόκληρος τῆς γραμματικῆς του Σοφικανῶ ο έπίλογος (**). όπως βλέπετε άπ' αὐτὸ τὸ κομμάτι. αΚαι μη βαρυγομήσει τινάς αν έκεινα που

εἰς πολλούς χρόνους και καιρούς με πολλὸν κόπον και καλούς διδασκάλους μετὰ βίας μαθίνονταν, τὸρῃ να τὰ βλέπουν εἰς τέτοιαν γλώσσαν κοινήν όπου και οί γυναίκες σχεδόν να τήν γροκούν, ότι και δια τούτο οί νέοι θέλουν άφήσει να μηδεν σπουδάζουν στὰ μαθήματα τὰ 'Ελληνικά, αλλά μάλιστα τούτη θέλει εἰσθαι άρχή καλή να παραινιηθῶν και να πάρουν πόθον να μάθουν έκεινα που να βαθύτερον και ποχθίζονται με μεγάλην σπουδήν, επειδή χωρίς διδάσκαλον άπατός του τινάς εἰς όλίγον θέλει μάθει να κλίνει τὰ μέρη του λόγου, και θέλει ξεύρει να κανονίζει και να τεχνολογῆ και τάλλα όσαν είναι γραμμένα». Αὐτὴ λοιπὸν τὴ γλώσσα που δέν είναι καθαρεύουσα και που είναι άνηκατωμένη, όχι όλους διόλου ή ίδια εκείνη που μιλιότανε, όμως άπλή, ώστε κ' οί γυναίκες σχεδόν να τὴ γροκούν άρπάζοντα; γιά έπιχειρήμα ο κ. Σικιῆς, άποδείχνει—καθὼς νομίζει—πὸς κ' ή καθαρεύουσα ήτο το εἰς εἰρήτερον κύκλον όμοεθῶν διαδεδομένον όργανον συνεννοήσεως». 'Ός τόσο εκατὸ χρόνια πριν, όπως λέει ο ίδιος ο κ. Σικιῆς τέσσερα φύλλα πριν αή δημώδης ήτο διαδεδομένη εἰς τὸ μεγαλύτερον μέρος του έθνους (=εἰς εἰρήτερον κύκλον έμοεθῶν) και επεμράτει όσημῶραι περισσότερον καθ' όσον μετὰ τῆς ζενικῆς κατακτησεως; (των Τούρκων) ηΐξανεν ή ά-

ριβμός των 'Ελλήνων των άποξενωμένων από τῆς πρωτευούσης» (*). Κι ενώ εξακολουθούσε κ' όποτε' άπὸ τὰ χίλια πενταχόσια, που ζῶσε ο Σοφικανός, να είναι ή καθαρεύουσα, ή άρχαίζουσα ή εκκλησιαστικὴ αὐτὸ εἰς εἰρήτερον κύκλον έμοεθῶν διαδεδομένον όργανον συνεννοήσεως και φυσικά έπρεπε τὸ ίδια να εΐτανε και τώρα, και μάλιστα ο «εἰρήτερος κύκλος» έπρεπε να έχει γίνει «εἰρήτερος ύστερ' από τὰ σχολία, και τὰ πανεπιστήμια, και τις έφημερίδες, και τὰ βιβλία, και τάλλα όλα που συντελοῦνε στὴν επικράτηση και στ' άπλωμα μιας γλώσσας, σήμερα ή καθαρεύουσα, ή άρχαίζουσα, ή δὴ επικρατεστέρα πρέπει να καλήται όμοίως δι' αλεκτος ζωντανή, άπὸ άριθμὸς τις ανθρώπων, (εἰστω και όχι πάντοτε) μεταχειρίζεται αὐτὴν κτλ. (**). Δέν τὴν έμποδίζει όμως ή περιορισμένη τῆς χρήση να είναι ή ζωντανώτερα κ' επικρατεστέρα διάλεκτος τῆς σήμερον!

(*) Κοίτα Σάχη παράτημα κτλ. σελ. 12. χωδαίει τῆν λέει ο Σοφικανός ο ίδιος.
(**) Κοίτα Σάχη παράτημα κτλ. σελ. 12. 13.

(*) Σελ. 167. (**) Σελ. 104.

ΜΗΔΕΙΑ*

Ποιητική μετάφραση ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΡΤΙΛΑΙΤΗ

(Συνέχεια)

ΧΟΡΟΣ :

Με τους λεπποτέρους ως τόρξ
Ο Νους μου εύρηκε στοχασμούς
Τόσες φορές τόσα ως τήν ώρα
Πού τό γυναικείας δέ φτάνει νους.

Γιατί έν και λίγες — σάν κ' έμένα —
Κι όγ: όλες, μέτα στις πολλές.
Στοχαστικά και παρρησιάζω
Ζούμ με τις μούσες τις σοφές.

Λοιπόν πώς λέγει, όσοι έως διόλου
Δέν έρωσάντε παιδιά
Και δέν έρωσάντε καθόλου
Δέν έρωσάντε πικρές στην καρδιά.

Γιατί όσ' είν' άπαικτοι δέν ξέρουν
Άν τύπη σέρνουνε ή χαρά,
Και ζούνε δίχως να υποφέρουν
Κόπους και μάστιγα πολλά.

Μά όσοι στό σπίτι τους βλαστήρι
Γλυκά άποχρησάντε παιδι,
Κι αμάρτυρά τους νάχουν πίκρη
Πικρά ή σπονδή κ' ή σπονδή.

Πώς τα παιδιά τους νάκαστάντε
Νάν τ' αναβρέσουνε καλά
Και χάρματα νάν τους άρρήσαντε
Κι όσα μπερδέσουνε άγαθή.

Μά τό κικό είναι πού δέν ξέρουν
Άν για παιδιά καλά ή κακά
Τά τόσα τύχημα υποφέρουν!
Όμως, έτούς' όλα νική.

Τό τελευταίο και στους ανθρώπους
Τό φροσώτερο: γιατί
Όστερ' από τους τόσους κόπους
Πού του γνή ή σπογγή άπικτεί.

Σάν άκαστήσει και τή κάνει
Παλληκαρχίακι γνωστικά,

* Η άρχη του στ. 108 φύλλο του «Νουμά»

Έξαρτα ό θάνατος προφάνει
Και του τάρπαζει βιαστικά.

Τότε στον Άδη όλη ή χαρά του
Φεύγει μ' άκράτητην όρμή
Φεύγει μαζί με τή παιδιά του
Με τών παιδιών του τό κορμί!

Λοιπόν στά τόσα βλασάνε του
Τι τάχα τόν θνητ' ώφελεί,
Άρου πληγή για τή παιδιά του
Τέτοια του άνοίγουνε οι Θεοί!

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΜΗΔΕΙΑ :

Φίλες μου, ό,τι από κειρό έποθεύσα, έκείθε
Τι θάπομπένη με ληχτήρα έδώ προσμένω...
Και να τον ένω από τους άνθρωπος βλάστη
Τού Ιάσονα έδώ άρχη... Τό φρούμα του
Αχλαστικμένο δείχνει να κακό πως φέρει.

ΑΓΓΕΛΟΣ :

Μήδεια μαχίστρια τρομερή, φύγε και φύγε
Μ' ό,τι μπορείς: χωρίς να λογαριάσεις πλοίο
Τής θάλασσας αν είναι ή της στεριάς άμάξι.

ΜΗΔΕΙΑ :

Και τ' είν' εκείνο πού με βάζει έτσι να φύγω;

ΑΓΓΕΛΟΣ :

Τόρξ ή Βασίλοπούλι και ό πατέρας της έγάθη
Ό Κρέοντας με τή φαρμάκια τή δική σου.

ΜΗΔΕΙΑ :

Τόσο είναι ό φόρος σου κελός, πού έγω για πάντα
Χάρη θά στό χρεωστώ και θά είσαι άγαπητός μου.

ΑΓΓΕΛΟΣ :

Τι λές, κυρά μου, τό μακίο σου έχεις στον τόπο
Ό μήπως έξωφρένικες, πού ένώ μαθίνεις
Πώς σύ έξωφρένικες του Βασίλειά τό σπίτι
Χαρά σου τήχεις και στα λόγια μου δέν τρέμεις.

ΜΗΔΕΙΑ :

Στά λόγια σου έχω αντίλογο μ' άγαπητέ μου,
Μήν τρέμεις, μόνο ιστορήσέ μου ένκ προς ένκ
Πώς έγυθάνε, διπλά για να μ' εύφράνης,
Άν άποθάνανε φριχτότατα κ' οι δυό τους.

ΑΓΓΕΛΟΣ :

Άρου ήρθε τών παιδιών σου τό διπλό βλασάνε
Με τόν πατέρα και στή νύφη τους θλάχμους
Έμπήκαν, έχαρήκαμε τόσο οι πιστοί σας
Τότε, όσο για τις συμφορές σας πικροχέμοι
Είμαστε ως εκείνη τή στιγμή κ' άμέσως λόγος

Έγίνθηκε πολύς μίσ' στο παλάτι, ή έχθρα
Πούχετε πριν τάντρογόνο πως τάχα έσούστη,
Κι άλλος φιλεί τό χέρι τους κι άλλος τήν όψη
Τήν ξαθή τών δυό παιδιών, κι από τή χαρά μου
Τά μικρ' άκολούθησα στους γυναικωνίτες.
Μά ή νέκ ή Δέσποινκ—πού άντίς έσένα τόρξ
Τιμούμε—πριν να ιδή τα δυό σου τή παιδιάκι
Πρόσχαρη έγλυκοκοίταζε τόν Ιάσονα' όμως
Όστερ' έσκέπασε τα μάτια της και πίσω
Τό λευκό της πρόσωπον έστρεψε ώργισμένη,
Πού έμπήκαν στο παλάτι μέτα τή παιδιά του.
Μά τής κόρης τήν όρμή και τό χέλιαμά της
Νά πάψη έζήταε ό άντρας σου, μ' αυτά τή λόγια:
«Μή δείχνεις, σκληρή και τήν όργή σου πάψε
Και στρέψε κατά δά τό πρόσωπό σου πάλι,
Τού άντρας σου πού δικούς νομίζονται δικούς σου»
Και δέξου αυτά τή δωρά τους και τήν πατέρα
Τή χαρή παρηλάσει τον να μου κίνη.
Τά παιδιά έτούτα να μη διαόξη. Τότ' εκείνη
Τά στολάδικ ως είδ' έτύπε έμαχρητά τόσο
Πού όλη του άντρας της ύπεσβήθηκε να κίνη,
Κι ό,τι έφυγε ό πατέρας και τή δυό παιδιά σου
Ρίχνει τόν ώριόπλοιο πέπλα στο κορμί της
Περιγυρξ στην κόμη της, φάχνει τή μαλλιά της
Στό λαμπρό καθρέφτη έμπρός, χαμογελώντας
Τής άψυχης εικόνας του ίδιου του κορμιού της.
Κ' όστις άρου έσκαυόθηκε από το θρόνι της
Βεγγολυμέται στους θλάχμους περιπτόντας
Μ' άνάλαρη τί κάκιστρο της τό ποδάρι
Κι άπ' τήν παλλή της τή χαρά και τό κικάρι
Στά νυχιά στέκεται συχιά πικρά και ρίχνει
Περήφικες ματιές περιγυρά της... Όμως
Μάτι του ανθρώπου άς μήν ιδή άπ' έδώ και πέρα
Τ' ό,τι έπαθε! Κιτρίνισε, πιασδρομίζε!
Τρέμοντας όλόσωμη και προφάνει μόλις
Νά πέση στο θρόνι της, χάμου να μήν πέση.

(Ακολουθεί)

— Η καχημένη! Κι από τί πέθανε;
— Από π ο ρ ε τ ο ν ι τ ι δ α !
— Από περι τ ο ν ι τ ι δ α θέλετε να πείτε, κυ-
ρά μου.
— Σεις οι μαλλιαροί τήν π ο ρ ε τ ο τόνε λέτε πε-
ρι τ ο ;
— Έμεις οι μαλλιαροί!.. Μά έμεις ποτέ δέν τό εί-
παμε και τό περιτόναιο, περιτόναιο!..

(Ακολουθεί)

ΣΗΜΕΙΟΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

κρά, διάλεκτος κατά τήν άληθή γλωσσολογίαν, και έχι τήν έρασιτεχνικήν ψευδογλωσσολογίαν, είναι μόνον εκείνη τήν όποιαν φυσικώς άδύνατον είναι να ένωσώ τις, ή μάλλον εκείνη τής όποιας ούδ'ε λέξιν ούδ'ε φρόγγον δύναται τις να έκσταμίση. Νεκρά όθεν διά τους ανθρώπους είναι μόνον τών πτηνών, τών όνων και άλλων ζώων κί διάλεκτοι». Γιατί βίβλια έτσι θά τή έννοσι ό κ. Σκιας τήν «νεκράν γλώσσαν» όταν «τό έν τή άρχαίζουση δια- λέκτω συντεταχμένον ποιηματίον, τό άδύμενον άνα πάν έπος, και μη θεωρούμενον άκατανόητον» είναι για τόν κ. Σκιας τρανή και μ. θαυμαστικό άπό- δειξή, πώς «ή άρχαίζουσα γλώσσα του ποιηματίου τούτου» είναι «διάλεκτος φυσικοζωντανή και δή ή έπικρατεστέρα». Καλύτερ' από κάθε λόγο, από κάθε κρίση και άνάλυση τό έπιχείρημα' αυτό χαρχατηρίζει όλόκληρο τό βιβλίον. Τό ίδιο άξίζει και του Έλλά- διου το έπιχείρημα «με τόν έν Άδριανουπόλει έμ- βαλωτήν», πού καθόλου παράδοξο νάτανε και δά- σκαλος, άρου πολύ συχνά στα χρόνια εκείνα οι δι- σκάλοι κάνανε και τόν μπαλωματή (*). Αυτό βέ-

βαια πολύ πολύ δέ σημαίνει, γιατί μπορεί κανείς να παρατηρήσει ότι τάντίστροφο ίσως να γινότανε, οι μπαλωματήδες δηλ. να κίνουν και το δάσκαλο. Του «έν Άδριανουπόλει λοιπόν έμβαλωτού ή ψεύτικη και άμωση μιλιά να φανερώνει βίβλια ό κ. Σκιας, ότι ή άρχαίζουσα διάλεκτος ήτο τό εις εύρύτερον κύκλον έμπεσθών διαδεδομένον όργανον συνεννοήσεως». Χαρά στ' αυτά του! Τήν ψεύτικη αυτή φωνή τήν άκουσε, και δέν άκουσε τήν άλλη, τήν άληθινή, τή μεγάλη φωνή, πού πνίγει τήν πρώτη και δείχνει τήν τιποτένια της άποδειχτική δύναμη. τή φωνή όλόκληρου του έθνους, πούχνησε τήν ψυχή του στα τραγούδια του πού στη γλώσσα έχι του μπαλωματή, ούτε του Κοραή του Έδγ. Βούλγαρη αλλά στη γλώσσα τήδμιή του είπε τόνόνο του, και τή χαρά του τόν έρωτά του και τάμυρολόγια του, τους πόθους του, θρούλους παλιούς και κατορθώματά του τωρινά και περασμένα. Η γλώσσα αυτή δέ θάβρι- σκε ό Σοφικός πώς έχι τό προτέρημα «να τή γρυκοϋν σχεδόν και οι γυναίκες» γιατί στη γλώ- σα αυτή μυρολογούσαν οι γυναίκες τό νεκρό τους, και ίσα με τους άντρες συντελούσανε στη μάρ- φασή της.

συμπεράνει όπως νομίζει ό κ. Σκιας, ότι ή άρχαίζουσα ή έκκλησιαστική διάλεκτος ήτο τό εις εύρύτερον κύκλον έμπεσθών διαδεδομένον όργανον συνεννοή- σεως. Οι θεολόγοι και πολλοι από τους φιλοσόφους για να μη πείσουν ότι τή «θαύματκ» δηλ. τή φύσινα φαινόμενα είναι δυνατά και πρέπει να τή πιστεύουμε, πρώτο πρώτο έπιχείρημα φέρνουν ταχτικά και μερτωριό τόνο πώς αυτή ή δημιουργία ή φύση αυτή είναι τό μεγαλύτερο θαύμα. Για ναποδείξουν πώς μπορεί να γίνει κάτι τι πού έναντιώνεται στους νόμους τής φύσεως, αυτήν τήν ιδίαν, τήν ύπαρξη του κόσμου φέρνουνε για έπι- χείρημα. Παίξουνε δηλ. χωρίς να τό καταλοβαί- νουν με τή λέξη «θαύμα». Τό ίδιο παθαίνει συχνά κι ό κ. Σκιας με τή λέξη «διάλεκτος».

(*) Κοίτα Χασιώτη «περί τής καταστάσεως τής έκπι- δέυσεως από τής αλώσεως κτλ.» Ηπειρόδ. Έλλην Φιλολογ. Συλλόγου, τόμ. Η'

Άς δοϋμε τώρα τις μαρτυρίες του Κρούσιου και του Βιλλουζέν, αν άπ' αυτές μπορεί κανείς να